

เพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก

ทางครูสมชาย ดุริยประณีต

กรณีศึกษาครูธีระศักดิ์ ชุ่มชูศาสตร์

PlangDeawNokKaminSamchanTarng Kong Mon Hok Look of Kru Somchai Duriyapraneet A case study of KruTeerasak Chumchusart

อนุพันธ์ บุญธรรม*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประวัติและผลงานครูสมชาย ดุริยประณีต โครงสร้างบันไดเสียง วรรณเพลงลูกตก รูปแบบจังหวะเพลงนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องไทยและทางฆ้องมอญ 2) วิเคราะห์เพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต 3) บทบาทของเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชายดุริยประณีต ที่มีต่อวัฒนธรรมดนตรีไทย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือการสัมภาษณ์ การสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ จากภาพถ่าย เทปบันทึกเสียงและเทปบันทึกภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประวัติและโครงสร้างคีตลักษณ์ บันไดเสียง วรรณเพลงลูกตก รูปแบบจังหวะเพลงนกขมิ้นสามชั้น ทางไทยและทางฆ้องมอญและประวัติและโครงสร้าง ลำนวน กลอน การใช้มือในวิธีการ

บรรเลงเพลงเดี่ยวนกขมิ้นทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต สามารถใช้เป็นหลักฐานทางวิชาการในการศึกษาดนตรีด้านอื่น ๆ ได้ 2) ความเป็นเอกลักษณ์ของเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต นำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพลงเดี่ยวฆ้องมอญ เพลงอื่น ๆ ได้ต่อไป 3) เป็นเอกสารวิชาการที่เป็นแนวทางให้กับผู้ที่ต้องการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต

คำสำคัญ : เพลงเดี่ยวนกขมิ้น 3 ชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) To study the biography, structure, key-scale, melodic pattern of

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

PlengDeawNokKaminSamchanTarng Kong Mon Hok Look. 2) To analysis PlengDeawNokKaminSamchanTarng Kong Mon Hok Look of KruSomchai Duriyapaneet. 3) To study the role of PlengDeawNokKaminSamchan in Thai culture. This research methodology using the qualitative research. Population (KeyInformants) was 10 people. There search instruments were collected by interviews, observations and collect data from various recording. The data were analyzed by content analysis.

The results were as follows: 1) The biography, structure, key-scale, melodic pattern of PlengDeawNokKaminSamchanTarng Thai and Tarng Kong Mon. PlengDeawNokKaminTarng Kong Mon Hok Look of KruSomchai Duriyapaneet can be used as evidence in music education other side. 2) The unique style of PlengDeawNokKaminSamchanTarng Kong Mon Hok Look of KruSomchai Duriyapaneet applied to the study of PlengDeaw Kong Mon and other songs. 3) This academic paper is a guide to those who want to research about the role of PlengDeawNoKKaminSamchanTarng Kon Mon Hok Look of KruSomchaiDuriyapaneet.

Keywords: PlengDeawNokKaminSamchan, Tarng Kong Mon Hok Look

บทนำ

ชนชาติมอญ มีอารยธรรมสืบเนื่องมายาวนาน ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้ในปัจจุบันจะไม่มีประเทศของตนเอง แต่ยังพบได้ว่ายังมีวัฒนธรรม ประเพณีมอญอยู่ ทั้งด้านภาษา ศาสนา สถาปัตยกรรม

นาฏศิลป์ ดนตรี ความเชื่อและประเพณีต่าง ๆ แทรกซึม อยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน วงดนตรีมอญ ก็เป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของชาวมอญที่ได้นำมาเข้ามาในประเทศไทย พร้อมกับการอพยพของชาวมอญ มีการเผยแพร่และประยุกต์ โดยหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กับ ครูสุม ดนตรีเจริญ ได้พัฒนาดนตรีมอญโดยนำ ดนตรีมอญมาผสมผสานกับดนตรีไทยจนมาเป็นวง ปี่พาทย์มอญมีพัฒนาการอย่างเห็นเด่นชัด จนเป็นที่ ยอมรับในวงการนักดนตรีไทยใช้บรรเลงกันแพร่หลาย ในประเทศไทยมาจนปัจจุบัน วงปี่พาทย์มอญในอดีต นิยมใช้บรรเลงทั้งในงานมงคลและงานอวมงคลของ ชาวไทยเชื้อสายมอญ แต่ชาวไทยจะนิยมใช้บรรเลง เฉพาะในงานอวมงคลเท่านั้น อาจเป็นเพราะเอาแบบอย่าง งานพระบรมศพที่มีปี่พาทย์มอญประโคมและได้รับความ นิยมมาจนถึงศพขุนนาง ข้าราชการ แล้วก็ลงมาถึง ศพของราษฎรสามัญชน ต่อมา เมื่อประชาชนชาวไทย นิยมมีปี่พาทย์มอญบรรเลงในงานศพกันมากขึ้น จนเป็นที่ยอมรับของคนไทย จึงทำให้ความรู้สึกลึกในเรื่อง วงปี่พาทย์มอญที่ใช้บรรเลงได้แต่เฉพาะงานศพก็ติดแน่น อยู่ในจิตใจของชาวไทย อีกสาเหตุที่วงปี่พาทย์มอญนิยม ใช้บรรเลงในงานศพอย่างเดียว อาจเป็นเพราะเพลงที่ใช้ บรรเลงฟังแล้วทำให้เกิดความรู้สึกเศร้า แต่ในวงการ นักดนตรีไทย วงปี่พาทย์มอญก็เป็นอีกวงหนึ่งที่มีความ นิยมที่จะมีการประชันดนตรีไม่น้อยกว่าวงปี่พาทย์ไทย และฆ้องมอญเป็นเครื่องดนตรีอีกประเภทหนึ่งที่มีความ โดดเด่นในการประชันเนื่องจากฆ้องมอญมีลักษณะที่ แตกต่างไปจากฆ้องไทยทั้งรูปลักษณ์และระบบเสียง จึงทำให้หาผู้บรรเลงที่มีฝีมือที่คล่องแคล่วจนถึงระดับ ชำนาญได้ยากมาก

ฆ้องมอญมีความแตกต่างกับฆ้องไทย ทั้งในด้าน รูปลักษณ์และเสียง ฆ้องมอญตั้งโคงค์ขึ้นทั้ง 2 ด้าน ไม่วาง วงรอบไปกับพื้นอย่างฆ้องไทย ร้านฆ้องมอญประดิษฐ์ ตกแต่งอย่างสวยงาม ปิดทองประดับกระจก มีเท้ารอง ตรงกลางของโคงค์ ฆ้องมอญ มีจำนวน 15 ลูก ทำจาก ทองเหลือง ตีขึ้นรูปเช่นเดียวกับฆ้องไทย แต่อาจจะมื

เนื้อร้องที่บางกว่า เทียบเสียงโดยการถ่วงตะกั่วที่ติดใต้ ลูกฆ้อง มีเสียงเรียงลำดับจากซ้ายไปขวาดังนี้ ซอล ลา (ข้ามหนึ่งเสียง) โด เร มี (ข้ามหนึ่งเสียง) ซอล ลา ที โด เร มี ฟาซอล ลา ที เสียงที่ขาดหายไปจากการผูกเรียง ลูกฆ้องมอญวงใหญ่ เรียกว่า “หลุม” ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดวิธีการบรรเลงและสำเนียงที่ไพเราะ เป็นเอกลักษณ์สำคัญของฆ้องมอญ

เพลงที่ใช้ในวงปีพาทย์มอญนั้นจะมีทั้งเพลงมอญแท้ที่มอญจากประเทศมอญและเพลงไทยที่ปรับใช้ให้เข้ากับวงปีพาทย์มอญ เพลงมอญแท้ เช่น เพลงประจำวัด เพลงประจำบ้าน เพลงเชิฐ เป็นต้น เพลงไทยที่ปรับใช้ให้เข้ากับ วงปีพาทย์มอญ ประเภทเพลงเถา เช่น เพลงยอล เพลงมอญอ้อยอิ่ง เพลงมอญรำดาบ เป็นต้น ประเภทเพลงตับ ตับพรหมมาสต์บันางลอย ตับสมิง พระรามตอนหนีเมีย เป็นต้น ประเภทเพลงเดี่ยว เพลงนกขมิ้น เพลงกราวโน เพลงทยอยเดี่ยว เป็นต้น เพลงเดี่ยวเป็นเพลงประเภทหนึ่งที่ใช้บรรเลงเพื่ออวดความแม่นยำอวดฝีมือของผู้บรรเลง ซึ่งจะต้องมีความสามารถมากจึงจะบรรเลงเพลงประเภทนี้ได้ และเพื่ออวดภูมิความรู้ของผู้ประพันธ์เพลง เพลงประเภทนี้ในสมัยก่อนจะใช้ในการประชันเป็นเพลงลำดับสุดท้ายก่อนที่จะบรรเลงเพลงลาเพื่อยุติการประชันซึ่งเป็นธรรมเนียมในการประชันของวงปีพาทย์ไทยและวงปีพาทย์มอญ

การประชันในวงปีพาทย์มอญนั้นได้รับความนิยมมากในสมัยอดีต เพราะยังมีผู้คนที่ชอบดนตรีในเรื่องการประชันวงดนตรีมาก ธรรมเนียมในการประชันของวงปีพาทย์มอญในอดีตนั้น จะใช้เวลาในการประชันหลายคืน โดยเริ่มตั้งแต่ ค่ำแรกจะบรรเลงเพลงมอญทั้งหมด เช่น ย่ามอญ ต่อมาก็จะเป็นเพลงประเภทเพลงหมู่ ประเภทเพลงเถา จะบรรเลงแก้เพลงกันไปจนถึงเช้า เช่น วงตั้งบรรเลงเพลงแขกลพบุรี วงรับก็จะบรรเลงแก้คือเพลงแขกโอด เป็นต้น ในวันที่ 2 จะบรรเลงเพลงในพิธีกรรมมอญกันจนถึงพิธีเผาหลอก เมื่อพิธีเผาหลอกเสร็จก็จะบรรเลงประชันกันอีกรอบ

แต่ไม่มีการบรรเลงเพลงประเภทเพลงมอญ โดยเริ่มบรรเลงเพลงประเภทเพลงเรื่องนางหงส์ เพื่อจะแสดงความสามารถของ นักดนตรีว่าใครจะบรรเลงดีกว่ากัน เพลงเรื่องนางหงส์ที่นิยมใช้บรรเลง เช่น เพลงภิรมย์สุรางค์ เพลงเทพบรรทม เพลงอาหนู เพลงอาเฮีย เป็นต้น ต่อมาก็จะบรรเลงเพลงประเภทเพลงยาไทยและสุดท้ายก็จะบรรเลงเพลงประเภทเพลงเดี่ยว เพลงประเภทเดี่ยวนั้น วงดนตรีแต่ละสำนักต่างต้องชมเชยชมชื่นในการที่จะสร้างชื่อเสียงให้แก่วงดนตรีหรือสำนักของตนเอง เพื่อให้เป็นที่นิยมชมชอบ มีชื่อเสียงโด่งดังวงดนตรีหรือสำนักดนตรีที่จะมีเสียงได้ก็ขึ้นอยู่กับครูประจำวงที่พยายามใช้ความคิดพลิกแพลงแข่งกันทางสติปัญญา จึงทำให้เกิดมีการแต่งเพลงขึ้นมาใหม่เพื่อใช้ประกวดอวดฝีมือกัน เมื่อวงหนึ่งมีเพลงใหม่ออกบรรเลง อีกวงหนึ่งก็ต้องมีบ้าง การฝึกซ้อมของแต่ละวงจึงมักจะค่อนข้างรีบปิดบังกัน โดยในการต่อเพลงมักจะให้ศิษย์ตีด้วยไม้ฉาบอ่อน ๆ จะซ้อมเพลงก็ต้องพยายามตีให้เบาที่สุดไม่ให้เสียงออกไปนอกบ้าน เพื่อนำเพลงนี้ออกไปบรรเลงแล้วจะได้เป็นที่ตื่นตาตื่นใจของอีกวงหนึ่ง และไม่มีเพลงที่จะบรรเลงแก้ได้ เพลงเดี่ยวของแต่ละสำนักก็จะมีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป ทางเพลงเดี่ยวฆ้องที่มีชื่อเสียง และได้รับการยอมรับในวงการนักดนตรีไทยทางหนึ่งคือทางของ ครูสอนวงฆ้อง ครูสอนวงฆ้องได้เข้ามาถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกหลานในบ้านบางลำพู โดยมาจากการชักชวนของยาแถมดุริยประณีต ครูสอนวงฆ้องได้ประพันธ์ทางเดี่ยวฆ้องมอญขึ้นใหม่ให้กับทางวงดนตรีบ้านบางลำพูหลายเพลงจนทำให้วงดนตรีบ้านบางลำพูมีความแข็งแกร่งในเรื่องบรรเลงประชัน ต่อมาครูสมชาย ดุริยประณีต ได้รับการถ่ายทอดเทคนิควิธีการประพันธ์เพลงเดี่ยวฆ้องมอญจาก ครูสอนวงฆ้อง และได้ประพันธ์เพลงขึ้นมาใหม่เพื่อนำไปใช้ในการประชัน โดยมี ครูสอน วงฆ้อง เป็นที่ปรึกษาและเดี่ยวฆ้องมอญเพลงนกขมิ้นสามชั้นเป็นอีกเพลงหนึ่งที่ท่านได้ประพันธ์ไว้ ในการประพันธ์เพลงนี้ครูสมชาย ดุริยประณีตได้ใช้ฆ้องมอญวงใหญ่ในการบรรเลงใช้เพียง

6 ลูกเท่านั้น เพลงนี้ได้นำไปใช้บรรเลงในการประชันวงปี่พาทย์มอญ ที่ทำให้วงดนตรีบ้านบางลำพูได้ชัยชนะมาหลายครั้ง เพลงเด็ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก จึงถือว่าเป็นอีกเพลงหนึ่งที่ ครูสมชาย ดุริยประณีต ได้ประพันธ์ไว้ได้อย่างวิจิตรพิสดารในการใช้ฆ้องเพียง 6 ลูก มีกลวิธีในการทอดลูกมากมาย ซึ่งบ่งบอกถึงความเชี่ยวชาญ ความรอบรู้ ความแตกฉานของผู้ประพันธ์เพลง อีกทั้งสำนวนกลอน จังหวะและรสมือ ยังมีความกลมกลืนกันอย่างลงตัว เพลงเด็ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก มีผู้ที่ได้รับการสืบทอดเพียงคนเดียวเท่านั้น คือ ครูธีระศักดิ์ ชุ่มชูศาสตร์

จากความสำคัญที่ได้กล่าวมานั้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาเพลงเด็ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต กรณีศึกษาครูธีระศักดิ์ ชุ่มชูศาสตร์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ในด้านสำนวน กลอน การใช้มือในบรรเลง อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ไม่ให้เพลงนี้สูญหายไป ในที่สุด ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในการศึกษาด้านดุริยางคศิลป์ อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์สืบทอดองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีคุณค่ายังให้คงอยู่เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติและผลงานครูสมชาย ดุริยประณีต โครงสร้าง บัณฑิตเสียง วรรณเพลงลูกตก รูปแบบจังหวะเพลงนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องไทยและทางฆ้องมอญ
2. วิเคราะห์เพลงเด็ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต
3. บทบาทของเพลงเด็ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต ที่มีต่อวัฒนธรรมดนตรีไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องเพลงเด็ยวนกขมิ้นสามชั้น

ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักในศิลปนิพนธ์ที่ผู้ศึกษาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชาการได้แก่

(1) รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีวิทยา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

(2) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ พูนพิศมัตตยกุล ที่ปรึกษาวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

2. ผู้ให้ข้อมูลหลักในศิลปนิพนธ์ที่ผู้ศึกษาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านปฏิบัติดนตรีไทย

(1) นายณัฐพงศ์ โสวัตร ผู้เชี่ยวชาญสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เชี่ยวชาญเครื่องดนตรี ระนาดเอก

(2) นายลำยอง โสวัตร ผู้เชี่ยวชาญภาควิชาดุริยางคไทยวิทยาลัยนาฏศิลป์เชี่ยวชาญเครื่องดนตรีฆ้องวงใหญ่

(3) ดร.บำรุง พาทยกุล ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์เชี่ยวชาญเครื่องดนตรี ระนาดทุ้ม

(4) ดร.ดุชนิ มีป้อม หัวหน้าภาควิชาดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เชี่ยวชาญเครื่องดนตรี ระนาดทุ้ม

(5) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สหัสวัฒน์ ปลื้มปรีชา อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เชี่ยวชาญเครื่องดนตรี เครื่องหนัง

(6) นายฐิระพล น้อยนิตย์ ครูชำนาญการ ภาควิชาดุริยางคไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชี่ยวชาญเครื่องดนตรี เครื่องหนัง

(7) นายไกรฤทธิ์ กันเรือง อาจารย์พิเศษ ประจำภาควิชาดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เชี่ยวชาญเครื่องดนตรี เครื่องหนัง

3. ผู้ให้ข้อมูลหลักในศิลปนิพนธ์ที่ผู้ศึกษาสัมภาษณ์ ผู้ได้รับการถ่ายทอดเพลงเด็ยวนกขมิ้นสามชั้นทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต

(1) ครูธีระศักดิ์ ชุ่มชูศาสตร์ อาจารย์พิเศษ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง เชี่ยวชาญเครื่องดนตรี ข้องมอญวงใหญ่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แนวสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ จากภาพถ่าย เทปบันทึกเสียงและเทปบันทึกภาพ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลทั้งหมดนั้น มาแยกส่วนวิเคราะห์ตามประเด็นศึกษาให้เห็นภาพส่วนย่อย จากนั้นจึงวิเคราะห์รวบรวมประเด็นให้เห็นภาพรวมด้วยวิธีวิเคราะห์ความเหมือน ความแตกต่าง ความเกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ เป็นต้น วิธีการนี้หากพบข้อมูลที่ยังขาดความสมบูรณ์ก็จะย้อนกลับไปทบทวนการตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงทำการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของแต่ละรอบข้อมูลทั้ง 3 รอบ ตีความที่ได้จากการศึกษา พร้อมทั้งอธิบายผลด้วยความเรียงเชิงพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาประวัติและผลงานของครูสมชาย ดุริยประณีต

ครูสมชาย ดุริยประณีต เกิดวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2479 เป็นบุตรของนายชั้น ดุริยประณีต กับนางจิตรา ดุริยประณีต (นามสกุลเดิม โชติมัย) มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 3 คน สมรสกับนางสมศรี ดุริยประณีต มีบุตรธิดา 3 คน สมรสกับภรรยาปัจจุบัน นางหทัยา ชิตหุ้ม มีบุตรธิดา 1 คน พ.ศ. 2498 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนนาฏศิลป์ พ.ศ.2519 สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนายสิบเบื้องต้น ที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พ.ศ.2499 เข้ารับราชการเป็นพลอาสาสมัคร แผนกดนตรี มณฑลทหารบกที่ 1 พ.ศ.2535 โอนมารับราชการในกองการสังคีต กรมศิลปากร ครูสมชาย ดุริยประณีตได้รับการถ่ายทอดวิชาดนตรีจาก ครูสุข ดุริยประณีต ครูโชติ ดุริยประณีต ครูหลวงบำรุง

จิตรเจริญ ครูสอน วงฆ้อง เป็นต้น ครูสมชาย ดุริยประณีต เป็นนักดนตรีที่มีฝีมือเยี่ยมในด้านการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ จนเป็นที่ยอมรับนับถือในวงการดนตรีไทย ผลงานด้านการแต่งเพลงกลุ่ม ครูสมชาย ดุริยประณีต เช่น พญาญชรเถา เพลงใหม่โรงพระจอมเกล้า เพลงใหม่โรงมหาราชนี้เป็นต้น ผลงานการแต่งเพลงเดี่ยวฆ้องมอญเช่น เดี่ยวเพลงดอกไม้ไทร เดี่ยวเพลงกราวใน สองชั้น และชั้นเดียว เดี่ยวเพลงนกขมิ้น สาม 3 ชั้น 6 ลูก เป็นต้น ผลงานด้านการแต่งเพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เช่น เดี่ยวเพลงพญาโศก สองชั้น ชั้นเดียว และครึ่งชั้น เดี่ยวเพลงสารถิ สองชั้น ชั้นเดียว และครึ่งชั้น เป็นต้น ครูสมชาย ดุริยประณีต เป็นผู้สืบเชื้อสายสกุล บ้านดุริยประณีต ต่อจากบรรพบุรุษ และสร้างชื่อเสียงให้แก่วงตระกูล และสืบทอดการเป็นหัวหน้าวงดนตรีไทยคณะดุริยประณีตมาโดยลำดับที่ 11 เกียรติที่ครูสมชาย ดุริยประณีต ได้รับเช่น พระราชทานเข็มที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการบรรเลงดนตรีไทยในงานสายใจไทยได้รับพระราชทานรางวัลที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการบรรเลงเดี่ยวเพลงแขกมอญ ณ โรงละครแห่งชาติได้รับพระราชทานรางวัลที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะเป็นคณะกรรมการตัดสินการประกวดวงดนตรีไทย ณ โรงเรียนนายร้อย จปร. เป็นต้น

2. สรุปโครงสร้างทำนองหลักฆ้องไทยวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น

จากการวิเคราะห์ ทำนองหลักฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น กับจังหวะหน้าทับทำนองหลักทางฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น เป็นเพลงประเภทปรบไก่ ใช้หน้าทับปรบไก่อากับจังหวะความยาวของทำนองเพลง ท่อนที่ 1 มีความยาวเท่ากับ 3 จังหวะหน้าทับ ท่อนที่ 2 มีความยาวเท่ากับ 2 จังหวะหน้าทับ และท่อนที่ 3 มีความยาวเท่ากับ 2 จังหวะหน้าทับ ซึ่งถือว่าเพลงนกขมิ้นสามชั้น เป็นเพลงที่ครอบคลุมประกอบของโครงสร้างเพลงตามที่ครูมนตรี ตราโมท กล่าวไว้ทำนองเพลง ลำเนียง จังหวะ หน้าทับ เท้า โยน ลูกล่อ ลูกชด เหลื่อม ล่วงหน้า

กรอ เก็บ รัว ฯลฯ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดของเพลงก็คือ ทำนองกับจังหวะ

3. สรุบบันไดเสียงทำนองหลักฆ้องไทยวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น สามชั้น

จากการวิเคราะห์บันไดเสียงทำนองหลักฆ้องไทยเพลงนกขมิ้นสามชั้น นั้นส่วนมากเป็นบันไดเสียง โด จะมีในบางประโยคในท่อนที่ 1 และท่อน ที่ 2 จะเป็นบันไดเสียง ซอล ส่วนในท่อนที่ 3 จะเป็นบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด -

เพลงนกขมิ้นสามชั้นเป็นเพลงในบันไดเสียง โด ส่วนมากจะใช้เสียงหลัก 5 เสียง คือเสียงลำดับที่ ด, ร, ม, ซ, ล และมีการนำเสียงรอง 2 เสียง คือเสียงลำดับที่ ฟ, ท เข้ามาผสมบ้างในบางวรรค เพื่อความเหมาะสมและความไพเราะของบทเพลงในการดำเนินทำนองเพลง

4. สรุปวรรคเพลงและลูกตก ทำนองหลักฆ้องไทยวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น

จากการวิเคราะห์วรรคเพลงและลูกตกทำนองหลักฆ้องไทยเพลงนกขมิ้นสามชั้น

มีการใช้เสียงที่ค่อนข้างหลากหลาย ลูกตกวรรคเพลงกระจายอยู่ทั่วไป เนื่องจากต้องใช้ลูกตกเป็นตัวเชื่อมวรรคเพลง ซึ่งทำให้ทำนองเพลงเดินไปได้ อย่างราบเรียบและไพเราะของบทเพลงในการดำเนินทำนองเพลง

5. สรุปลักษณะรูปแบบวรรคเพลง ทำนองหลักฆ้องไทยวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าทำนองหลักฆ้องไทยวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น เป็นเพลงที่ใช้จำนวนลักษณะรูปแบบวรรคเพลงมากน้อยในลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 2 มากที่สุด จำนวน 18 ครั้ง ลำดับที่ 2 ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 3 จำนวน 12 ครั้ง ลำดับที่ 3 ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 1 จำนวน 10 ครั้ง ลำดับที่ 4 ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 4 จำนวน 7 ครั้ง ลำดับที่ 5 ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 5 จำนวน 5 ครั้ง ลำดับที่สุดท้าย ลักษณะรูปแบบ

แบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 6 จำนวน 2 ครั้ง ตำแหน่งรูปแบบจังหวะเพลงชี้ให้เห็นการใช้มือฆ้องหรือการผสมผสานมือฆ้องในเพลงที่ ทำให้เกิดเป็นทำนองเพลง ลูกตกเสียงต่าง ๆ การผสมผสานมือฆ้องในแต่ละวรรคเพลงมีอย่างหลากหลาย แต่ก็มิมีข้อจำกัด

6. สรุปโครงสร้างทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น

จากการวิเคราะห์ ทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น กับจังหวะหน้าทับทำนองหลักทางฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น เป็นเพลงประเภทปรบไก่ ใช้หน้าทับปรบไกก่กับจังหวะความยาวของทำนองเพลง ท่อนที่ 1 มีความยาวเท่ากับ 3 จังหวะหน้าทับ ท่อนที่ 2 มีความยาวเท่ากับ 2 จังหวะหน้าทับ และท่อนที่ 3 มีความยาวเท่ากับ 2 จังหวะหน้าทับ ซึ่งถือว่าเพลงนกขมิ้นสามชั้น เป็นเพลงที่ครอบคลุมประกอบของโครงสร้างเพลง ตามที่ครูมนตรี ตราโมท กล่าวไว้ ทำนองเพลง ลำเนียง จังหวะ หน้าทับ เท้า โยน ลูกล่อ ลูกขัด เหลื่อม ล่วงหน้า กรอ เก็บ รัว ฯลฯ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดของเพลงก็คือ ทำนองกับจังหวะ

7. สรุบบันไดเสียงทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น

จากการวิเคราะห์บันไดเสียงทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้นนั้นส่วนมากเป็นบันไดเสียง โด จะมีในบางประโยคในท่อนที่ 1 และท่อน ที่ 2 จะเป็นบันไดเสียง ซอล ส่วนในท่อนที่ 3 จะเป็นบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด -

เพลงนกขมิ้นสามชั้นเป็นเพลงในบันไดเสียง โด ส่วนมากจะใช้เสียงหลัก 5 เสียง คือเสียงลำดับที่ ด, ร, ม, ซ, ล และมีการนำเสียงรอง 2 เสียง คือเสียงลำดับที่ ฟ, ท เข้ามาผสมบ้างในบางวรรค เพื่อความเหมาะสมและความไพเราะของบทเพลงในการดำเนินทำนองเพลง

8. สรุปวรรคเพลงและลูกตก ทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น

จากการวิเคราะห์วรรคเพลงและลูกตกทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสาม ชั้น มีการใช้

เสียงที่ค่อนข้างหลากหลาย ลูกตกวรรคเพลงกระจายอยู่ทั่วไป เนื่องจากต้องใช้ลูกตกเป็นตัวเชื่อมวรรคเพลง ซึ่งทำให้ทำนองเพลงเดินไปได้อย่างราบเรียบและไพเราะของบทเพลงในการดำเนินทำนองเพลง

9. สรุปลักษณะทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าเพลงทำนองหลักฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น เป็นเพลงที่ใช้จำนวนลักษณะรูปแบบวรรคเพลงมากน้อยในลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 2 มากที่สุด จำนวน 19 ครั้ง ลำดับที่ 2 ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 3 จำนวน 13 ครั้ง ลำดับที่ 3 มีลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้เท่ากับลักษณะรูปแบบวรรคเพลงในแบบที่ 4 และ 5 จำนวน 7 ครั้ง ลำดับที่ 4 ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 1 จำนวน 6 ครั้ง ลำดับที่ 5 ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้ในแบบที่ 6 จำนวน 2 ครั้ง ลำดับที่มีลักษณะรูปแบบวรรคเพลงที่ใช้เท่ากับลักษณะรูปแบบวรรคเพลงในแบบที่ 7 และ 8 จำนวน 1 ครั้ง

ตำแหน่งรูปแบบจังหวะเพลงชี้ให้เห็นการใช้มือฆ้องหรือการผสมผสานมือฆ้องในเพลงที่ ทำให้เกิดเป็นทำนองเพลง ณ ลูกตกเสียงต่าง ๆ การผสมผสานมือฆ้องในแต่ละวรรคเพลงมีอย่างหลากหลาย แต่ก็มีข้อจำกัด

10. สรุปภูมิปัญญาการสร้างทำนองเพลงเดี่ยว นกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก

จากการวิเคราะห์ทางเดี่ยวเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ของ ครูสมชาย ดุริยประณีต ทางนี้มีการใช้เทคนิคและกลวิธีที่เป็นเอกลักษณ์ของทางเดี่ยวฆ้อง ฆ้องมอญวงใหญ่จะต้องมีการตี สะบัด ดิ้น ตีถ่างมือ ไชว โยน หวาน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาและความคิดของผู้ประพันธ์ ครูสมชาย ดุริยประณีต ได้ใช้ฆ้องมอญวงใหญ่ในการบรรเลงใช้เพียง 6 ลูกเท่านั้น จึงทำให้ถูกการใช้เทคนิคและกลวิธีในการประพันธ์มาก เพราะจะต้องประพันธ์ให้ลงกับลูกตกทำนองหลักที่มี

15 ลูก และต้องเป็นเพลงที่แสดงถึงความสามารถของผู้บรรเลงได้อีกด้วย ครูสมชาย ดุริยประณีต ใช้เทคนิคในการประพันธ์เพลงเดี่ยวนกขมิ้นทางฆ้องมอญ ชั้น 6 ลูก 1 เสียงลูก เป็นหลัก เพราะจากการวิเคราะห์ทำนองหลักฆ้องไทยวงใหญ่ ฆ้องมอญวงใหญ่ และทำนองเดี่ยวนกขมิ้นทางฆ้องมอญ ชั้น 6 ลูก ทั้ง 3 ที่กล่าวมานั้น มีลูกตกตรงกันทั้งหมด 2. เทคนิคคู่สมบุรณ์ ในเพลงเดี่ยวนกขมิ้นทางฆ้องมอญ สามชั้นทั้งท่อน 1 ท่อน 2 และท่อน 3 จะมีการใช้เทคนิค คู่สมบุรณ์ มาก จึงถือว่าเป็นอีกเพลงหนึ่งที่ครูสมชาย ดุริยประณีต ได้ประพันธ์ไว้ได้อย่างวิจิตรพิสดารในการใช้ฆ้องเพียง 6 ลูก มีกลวิธีในการเปลี่ยนทำนองหลักให้เป็นทำนองเดี่ยว เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของลูกฆ้องจากจำนวน 15 ลูกเหลือเพียง 6 ลูก ซึ่งบ่งบอกถึงความเชี่ยวชาญ ความรอบรู้ ความแตกฉานของผู้ประพันธ์เพลง อีกทั้งสำนวนกลอนจังหวะและรสมือยังมีความกลมกลืนกันอย่างลงตัว สำนวนบางสำนวนเราอาจจะไม่เคยได้ยินเลยจากที่ไหนที่จะมีลูกที่พิเศษเช่นนี้แฝงอยู่

11. สรุปบันไดเสียงทำนองเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก

จากการวิเคราะห์บันไดเสียงทำนองเพลงเดี่ยว นกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก นั้น ส่วนมากเป็นบันไดเสียง โด จะมีในบางประโยคในท่อนที่ 1 และท่อน ที่ 2 จะเป็นบันไดเสียง ซอล ส่วนในท่อนที่ 3 จะเป็นบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด-

เพลงนกขมิ้นสามชั้นเป็นเพลงในบันไดเสียง โด ส่วนมากจะใช้เสียงหลัก 5 เสียง คือเสียงลำดับที่ ด, ร, ม, ซ, ล และมีการนำเสียงรอง 2 เสียง คือเสียงลำดับที่ ฟ, ท เข้ามาผสมบ้างในบางวรรค เพื่อความเหมาะสมและความไพเราะของบทเพลงในการดำเนินทำนองเพลง

12. สรุปวรรคเพลงและลูกตก ทำนองเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก

จากการวิเคราะห์วรรคเพลงและลูกตกทำนองเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก มีการใช้เสียงที่ค่อนข้างหลากหลาย ลูกตกวรรคเพลงกระจาย

อยู่ทั่วไป เนื่องจากต้องใช้ลูกตกเป็นตัวเชื่อมวรรคเพลง ซึ่งทำให้ทำนองเพลงเดินไปได้อย่างราบเรียบและไพเราะ ของบทเพลงในการดำเนินทำนองเพลง

13. สรุบบทบาทของเพลงเดี่ยวนักษิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครุสมชาย ดุริยประณีตที่มีต่อ วัฒนธรรมดนตรีไทย

ในด้านการศึกษาดนตรีไทยการต่อเพลง ประเภทเดี่ยวนั้นแต่ละสำนักต่างต้องการที่จะสร้างชื่อเสียงให้แก่วงดนตรีหรือสำนักของตนเอง เพื่อให้เป็นที่นิยมชมชอบ มีชื่อเสียงโด่งดัง วงดนตรีหรือสำนักดนตรีที่จะมีชื่อเสียงได้ก็ขึ้นอยู่กับครูประจำวงที่พยายามใช้ความคิดพลิกเพลงแข่งกันทางสติปัญญา จึงทำให้เกิดมีการแต่งเพลงขึ้นมาใหม่เพื่อใช้ประกวดอวดฝีมือกัน เพลงเดี่ยวของแต่ละสำนักนั้นจะบิดเป็นความลับจะไม่มีการต่อเพลงให้กับนักดนตรีที่ไม่ได้อยู่ในสำนัก ถ้าไม่ได้เป็นลูกหลานสืบสายโลหิตเดียวกันไม่มีทางได้ต่อง่าย ๆ นักดนตรีที่จะได้ต่อเพลงเดี่ยวนั้นจะต้องปรนนิบัติครูเป็นอย่างดีเพลงเดี่ยวนักษิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครุสมชาย ดุริยประณีตได้ประพันธ์ไว้ได้อย่างวิจิตรพิสดาร อีกทั้งสำนวนกลอน จังหวะ และรสมือ ยังมีความกลมกลืนกันอย่างลงตัว มีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาด้านดนตรีไทย

ในด้านที่มีต่อวัฒนธรรมดนตรีไทยการประกวด ประชันวงดนตรีได้รับความนิยมมาก วังบางขุนพรหมมักจะจัดงานประชันวงดนตรี ครูประจำวงจะประพันธ์เพลงเดี่ยวให้กับลูกศิษย์ เพื่อจะไปอวด เพื่อจะได้รับคำชมเชย สังคมในยุคหนึ่งกลายเป็นสิ่งที่กระทำต่อ ๆ ต่อมาวัฒนธรรม การบรรเลงประชันปี่พาทย์มอญนั้นได้รับความนิยมมาก ธรรมเนียมในการประชันของวงปี่พาทย์มอญในอดีตนั้น จะใช้เวลาในการประชันหลายคืน โดยเริ่มตั้งแต่ ค่ำแรก จะบรรเลงเพลงมอญทั้งหมด เช่น ย่ำมอญ ต่อมาก็จะเป็นเพลงประเภทเพลงหมู่ ประเภทเพลงเถา จะบรรเลง แก่เพลงกันไปจนถึงเช้า เช่น วงตั้งบรรเลงเพลงแขก ลพบุรี วงรบก็จะบรรเลงแก่คือเพลงแขกโอด เป็นต้น ในวันที่ 2 จะบรรเลงเพลงในพิธีกรรมมอญกันจนถึง

พิธีเผาลอก เมื่อพิธีเผาลอกเสร็จก็จะบรรเลงประชันกัน อีกรอบ โดยเริ่มบรรเลงเพลงประเภทเพลงเรื่องนางหงส์ เพื่อจะแสดงความสามารถของนักดนตรีว่าใครจะบรรเลง อีตกว่ากัน เพลงเรื่องนางหงส์ที่นิยมใช้บรรเลง เช่น ภิมย์สุรางค์ อาเฮีย เป็นต้น ต่อมาก็จะบรรเลงเพลง ประเภทเพลงย่ำไทยและสุดท้ายก็จะบรรเลงเพลงประเภท เพลงเดี่ยว จากการศึกษาเพลงเดี่ยวนักษิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครุสมชาย ดุริยประณีต พบว่า ถูกนำมาบรรเลงประชันอยู่หลายครั้ง เนื่องจากเพลง เดี่ยวนักษิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครุสมชาย ดุริยประณีต เป็นเพลงที่วิจิตรพิสดารได้ใช้ฆ้องมอญ วงใหญ่ในการบรรเลงเดี่ยวเพียง 6 ลูกเท่านั้น อีกทั้ง สำนวนกลอน จังหวะ และรสมือ ยังมีความกลมกลืนกัน อย่างลงตัวเป็นเพลงที่มีความไพเราะ งดงาม มีความ สมบูรณ์ในตัวเอง จึงถูกนำมาบรรเลงประชันอยู่หลายครั้ง

ในด้านต่อวงการดนตรีไทยเพลงเดี่ยวที่ครู ได้ประพันธ์ไว้เวลาไปประกวดประชันครูจะปรับทำนอง สำนวนกลอน จังหวะ รสมือ ความไพเราะงดงาม ความยากในการบรรเลง เพลงเดี่ยวเลยเป็นของที่มีค่า สืบทอดมาถึงปัจจุบันนี้ เพลงเดี่ยวปัจจุบันนี้มีมาก แล้วแต่ใครจะคิดใครจะประพันธ์ เพลงเดี่ยวนักษิ้น สามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครุสมชาย ดุริยประณีต เป็นอีกเพลงเดี่ยว ที่ฆ้องมอญมีบทบาทที่นำเพลงไทย มาบรรเลงกับวงปี่พาทย์มอญเมื่อถึงเวลาเดี่ยว ก็ใช้เดี่ยว ของเพลงไทยที่คิดไว้ แล้วนำมาปรับปรุงลูกไม้ ลูกมือ มือฆ้อง แแบ่งมือ ทำมือ พอเป็นเดี่ยวนักษิ้นสามชั้น ก็เป็น ความคิดที่สืดยอดอีกเดี่ยวหนึ่งที่ใช้ 6 เสียง เมื่อสร้าง จุดประสงค์ 6 เสียงในความคิดใหม่ เป็นเพลงที่วิจิตร พิสดารในวงการดนตรีไทย เพราะเป็นเพลงเดี่ยวที่ใช้ ฆ้องมอญเพียง 6 ลูก ในการบรรเลงเดี่ยว ที่ไม่มีสำนัก ดนตรีวงดนตรีที่ไหนประพันธ์เพลงลักษณะนี้ เพลงเดี่ยว นักษิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครุสมชาย ดุริยประณีตเป็นบทเพลงที่มีคุณค่าเหมาะแก่การเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าความรู้ในการประดิษฐ์ทำนองของเครื่องดนตรี ที่ครูได้ประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาประวัติและผลงานครูสมชาย ดุริยประณีต โครงสร้าง บันไดเสียง วรรคเพลงลูกตก รูปแบบจังหวะเพลงนกขมิ้น สามชั้น ทางฆ้องไทยวงใหญ่ และทางฆ้องมอญวงใหญ่และวิเคราะห์ เพลงเดี่ยว นกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ของครูสมชาย ดุริยประณีต ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผลได้ดังนี้

1. โครงสร้างเพลงทำนองหลักฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้นพบว่า ทำนองหลักฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น เป็นเพลงประเภทปรบไก่ ใช้หน้าทับ ปรบไต่กำกับจังหวะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านทำนอง และหน้าทับ ของ มนตรี ตราโมท (2507) กล่าวไว้ใน เอกสารการบรรยายเรื่องดุริยางคศาสตร์ไทย ว่าการเรียน ดนตรีไทยโดยเฉพาะในเรื่องของเพลง สิ่งสำคัญที่สุด คือ ทำนองและจังหวะหน้าทับ ซึ่งเพลงนั้นจะขาดสิ่งหนึ่ง สิ่งใดไม่ได้จะทำให้ “เพลง” นั้นไม่บรรลุผลตามความ ประสงค์ของผู้ประพันธ์เพลง

2. บันไดเสียงทำนองหลักฆ้องไทยวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น พบว่า ทำนองหลักเพลงนกขมิ้น สามชั้น มีบันไดเสียง 2 บันไดเสียง คือบันไดเสียง โด และซอล ส่วนมากจะใช้เสียงหลัก 5 เสียง คือเสียงลำดับ ที่ ด, ร, ม, ซ, ล และมีการนำเสียงรอง 2 เสียง คือเสียง ลำดับที่ ฟ, ท ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย ของ มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) ที่ว่าด้วยบันไดเสียง ในดนตรีไทยเป็น บันไดเสียง 5 เสียง ซึ่งเป็นเสียงหลัก แต่อาจจะใช้หรือไม่ใช้เสียงที่เหลืออีก 2 เสียงในบันไดเสียง 5 เสียงนั้นก็ได้ กล่าวคือ โน้ตหลัก 5 เสียง คือเสียง ลำดับชั้นที่ 1,2,3,5,6 และเสียงที่เหลืออีก 2 เสียงหรือ ที่เรียกว่าเสียงสำรอง คือเสียงลำดับชั้นที่ 4 และชั้นที่ 7 ซึ่งอาจจะนำเข้ามาผสมบ้างเพื่อความเหมาะสมและความไพเราะของบทเพลงในการดำเนินทำนองเพลง

3. วรรคเพลงและลูกตก ทำนองหลักฆ้องไทย วงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้นพบว่า ทำนองหลักเพลง นกขมิ้นสามชั้น มีการใช้เสียงที่ค่อนข้างหลากหลาย ลูกตกวรรคเพลงกระจายอยู่ทั่วไป เนื่องจากต้องใช้ลูกตก

เป็นตัวเชื่อมวรรคเพลง ซึ่งทำให้ทำนองเพลงเดินไปได้ อย่างราบเรียบและไพเราะของบทเพลงในการดำเนิน ทำนองเพลง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย ของ มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) ที่กล่าวว่าทำนองเพลง ลูกตกของแต่ละวรรคต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กัน อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ทำนองเพลงตลอดเพลงเดินไป ได้อย่างราบเรียบ

4. ลักษณะรูปแบบวรรคเพลงทำนองหลัก ฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้นพบว่าทำนองหลักเพลง นกขมิ้นสามชั้นตำแหน่งรูปแบบจังหวะเพลงชี้ให้เห็นการ ใช้มือฆ้องหรือการผสมผสานมือฆ้องในเพลงที่ทำให้เกิด เป็นทำนองเพลง ณ ลูกตกเสียงต่าง ๆ การผสมผสาน มือฆ้องในแต่ละวรรคเพลงมีอย่างหลากหลาย แต่ก็มี ข้อจำกัดซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย ของ มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) ที่กล่าวว่าลักษณะรูปแบบ วรรคเพลงต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ทำนองเพลงตลอดเพลงเดินไปได้อย่างราบเรียบ

5. โครงสร้างเพลงทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้นพบว่า ทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น เป็นเพลงประเภทปรบไก่ ใช้หน้าทับ ปรบไต่กำกับจังหวะซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านทำนอง และหน้าทับ ของ มนตรี ตราโมท (2507) กล่าวไว้ใน เอกสารการบรรยายเรื่องดุริยางคศาสตร์ไทย ว่า การเรียน ดนตรีไทย โดยเฉพาะในเรื่องของเพลง สิ่งสำคัญที่สุด คือ ทำนองและจังหวะหน้าทับ ซึ่งเพลงนั้นจะขาดสิ่งหนึ่ง สิ่งใดไม่ได้จะทำให้ “เพลง” นั้นไม่บรรลุผลตามความ ประสงค์ของผู้ประพันธ์เพลง

6. บันไดเสียงทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้นสามชั้น พบว่า ทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น สามชั้น มีบันไดเสียง 2 บันไดเสียง คือ บันไดเสียง โด ซอล เพลงนกขมิ้นสามชั้นเป็นเพลง ในบันไดเสียง โด ส่วนมากจะใช้เสียงหลัก 5 เสียง คือ เสียงลำดับที่ ด, ร, ม, ซ, ล และมีการนำเสียงรอง 2 เสียง คือเสียงลำดับที่ ฟ, ท ซึ่งเป็นไปตาม ทฤษฎีการวิเคราะห์ เพลงไทย ของ มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) ที่ว่าด้วย

บันไดเสียงในดนตรีไทยเป็น บันไดเสียง 5 เสียง ซึ่งเป็นเสียงหลัก แต่อาจจะใช้หรือไม่ใช้เสียงที่เหลืออีก 2 เสียง ในบันไดเสียง 5 เสียงนั้นก็ได้ กล่าวคือ โน้ตหลัก 5 เสียง คือ เสียงลำดับขั้นที่ 1, 2, 3, 5, 6 และเสียงที่เหลืออีก 2 เสียงหรือที่เรียกว่าเสียงสำรอง คือเสียงลำดับขั้นที่ 4 และขั้นที่ 7 ซึ่งอาจจะนำเข้ามาผสมบ้างในบางช่วง เพื่อความเหมาะสมและความไพเราะของบทเพลงในการดำเนินทำนองเพลง

7. วรรณคดีและลูกตลก ทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่เพลงนกขมิ้นสามชั้นพบว่า ทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่เพลงนกขมิ้นสามชั้น มีลูกตลกทำยรรคเพลงกระจายอยู่ไปทั่วไป เนื่องจากต้องการใช้ลูกตลกเป็นตัวเชื่อมวรรณคดีต่าง ๆ โดยแต่ละวรรณคดีจะมีการเคลื่อนที่ของลูกตลกจากวรรณคดีหนึ่งไปยังอีกวรรณคดีหนึ่ง ทำให้ทำนองเพลงมีความสัมพันธ์กัน สามารถบรรเลงจากวรรณคดีหนึ่งไปวรรณคดีหนึ่งได้และเข้ากันได้อย่างกลมกลืน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทยของ มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) ที่กล่าวว่า ทำนองเพลงลูกตลกของแต่ละวรรณคดีต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ทำนองเพลงตลอดเพลงเดินไปได้อย่างราบเรียบ

8. ลักษณะทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่เพลงนกขมิ้นสามชั้น พบว่า ทำนองหลักฆ้องมอญวงใหญ่เพลงนกขมิ้นสามชั้นตำแหน่งรูปแบบจังหวะเพลงชี้ให้เห็นการใช้มือฆ้องหรือการผสมผสานมือฆ้องในเพลงที่ทำให้เกิดเป็นทำนองเพลง ณ ลูกตลกเสียงต่าง ๆ การผสมผสานมือฆ้องในแต่ละวรรณคดีมีอย่างหลากหลาย แต่ก็มีการซ้ำกันซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทยของ มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) ที่กล่าวว่าลักษณะรูปแบบวรรณคดีต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ทำนองเพลงตลอดเพลงเดินไปได้อย่างราบเรียบ

9. ภูมิปัญญาการสร้างทำนองเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก พบว่า จากการวิเคราะห์ทางเดี่ยวเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต ทางนี้มีการใช้เทคนิคและ

กลวิธีที่เป็นเอกลักษณ์ของทางเดี่ยวฆ้องมอญวงใหญ่จำนวนมาก โดยมีลูกตลกตรงกับทำนองหลัก ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการประพันธ์เพลง ที่ยึดหลักในเรื่องของจังหวะ ลูกตลก บันไดเสียง หน้าทับ ที่ตรงกับ ทำนองหลัก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการประพันธ์เพลง มนตรี ตราโมท (2507) กล่าวไว้ในเอกสารการบรรยายเรื่องดุริยางคศาสตร์ไทย ว่า สิ่งสำคัญของการแต่งเพลงไทยก็คือ 1) จะต้องรู้ว่าเพลงที่ต้องการแต่งนั้นมีกี่จังหวะ 2) เสียงสุดท้าย ที่ตกปลายจังหวะนั้น เป็นเสียงอะไรบ้าง 3) ทำนองเพลงตอนนั้น ๆ ดำเนินอย่างไร มีสำเนียงอย่างไร

10. บันไดเสียงทำนองเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก พบว่า ทำนองเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก มีบันไดเสียง 2 บันไดเสียง คือบันไดเสียง โด ซอลเพลงนกขมิ้นสามชั้น เป็นเพลงในบันไดเสียง โด ส่วนมากจะใช้เสียงหลัก 5 เสียง คือเสียงลำดับที่ ด, ร, ม, ซ, ล และมีการนำเสียงรอง 2 เสียง คือเสียงลำดับที่ ฟ, ท ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย ของ มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) ที่ว่าด้วยบันไดเสียงในดนตรีไทยเป็น บันไดเสียง 5 เสียง ซึ่งเป็นเสียงหลัก แต่อาจจะใช้หรือไม่ใช้เสียงที่เหลืออีก 2 เสียงในบันไดเสียง 5 เสียงนั้นก็ได้ กล่าวคือ โน้ตหลัก 5 เสียง คือเสียงลำดับขั้นที่ 1, 2, 3, 5, 6 และเสียงที่เหลืออีก 2 เสียงหรือที่เรียกว่าเสียงสำรอง คือเสียงลำดับขั้นที่ 4 และขั้นที่ 7 ซึ่งอาจจะนำเข้ามาผสมบ้างในบางช่วงเพื่อความเหมาะสมและความไพเราะของบทเพลงในการดำเนินทำนองเพลง

11. วรรณคดีและลูกตลก ทำนองเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูกพบว่า ทำนองเพลงเดี่ยวนกขมิ้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูก มีลูกตลกทำยรรคเพลงกระจายอยู่ไปทั่วไป เนื่องจากต้องการใช้ลูกตลกเป็นเป็นตัวเชื่อมวรรณคดีต่าง ๆ โดยแต่ละวรรณคดีจะมีการเคลื่อนที่ของลูกตลกจากวรรณคดีหนึ่งไปยังอีกวรรณคดีหนึ่ง ทำให้ทำนองเพลงมีความสัมพันธ์กัน สามารถบรรเลงจากวรรณคดีหนึ่งไปวรรณคดีหนึ่งได้

ต่อเนื่อง และเข้ากันได้อย่างกลมกลืน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย ของ มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) ที่กล่าวว่าทำนองเพลงลูกตกของแต่ละวรรคต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ทำนองเพลงตลอดเพลงเดิมไปได้้อย่างราบเรียบ

12. บทบาทของเพลงเดียนกขม้นสามชั้นทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีตที่มีต่อวัฒนธรรมดนตรีไทยเพลงเดียนกขม้นสามชั้นทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต เป็นอีกเพลงที่บิดเป็นความลับ ครูสมชาย ดุริยประณีตได้ประพันธ์ไว้อย่างวิจิตรพิสดาร มีความกลมกลืนกันอย่างลงตัว เพลงเดี่ยวของแต่ละสำนักนั้นถ้าไม่ได้เป็นลูกหลานสืบสายโลหิตเดียวกันแล้วไม่มีทางที่ได้ต่อกันง่ายๆ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑาพรรค์ (จามจุรี) ผดุงชีวิต (2551) ที่กล่าวไว้ในหนังสือวัฒนธรรม การสื่อสารและอัตลักษณ์ ว่าวัฒนธรรมร่วมสมัย เป็นเรื่องศิลปะการเล่นหรือสุนทรียศาสตร์ อาทิ นาฏศิลป์ ดนตรี กีฬา การละเล่นพื้นบ้าน เพลงเดียนกขม้นสามชั้นทางฆ้องมอญ 6 ลูก ทางครูสมชาย ดุริยประณีต เป็นเพลงที่มีคุณค่าเหมาะแก่การเรียนรู้ในการประดิษฐ์ทำนองที่ครูได้ประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้นโดยใช้ฆ้องมอญเพียง 6 ลูก ในการบรรเลงเพลงเดี่ยว ที่ไม่มีวงดนตรีวงไหนประพันธ์เพลงลักษณะนี้ เพลงเดี่ยวที่ครูได้ประพันธ์ไว้

เป็นของที่มีค่า สืบทอดมาถึงปัจจุบันนี้ เพราะเป็นเพลงที่มีเอกลักษณ์เด่นเฉพาะทางของแต่ละสำนัก ซึ่งวงไหนประพันธ์ทางเพลงได้แปลกและไพเราะถูกใจผู้ฟังมากก็จะได้รับความนิยมมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในทางวิชาการ

1.1 นำข้อมูลไปเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจในเรื่องของทางเดียนฆ้องมอญ ของครูสมชาย ดุริยประณีตให้กับผู้สนใจได้ศึกษา เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเดียนฆ้องมอญ และเป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่ข้อมูลและเชิดชู ภูมิปัญญาของครูดนตรีไทย

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับเรื่องเพลงเดียน กขม้นสามชั้น ทางฆ้องมอญ 6 ลูกของครูสมชาย ดุริยประณีต กรณีศึกษา ธีระศักดิ์ ชุ่มชูศาสตร์ ยังขาดในส่วนของการศึกษาเชิงกว้างและการศึกษาในแง่มุมอื่นๆ ในเพลงเดียนฆ้องมอญวงใหญ่ บ้านบางลำพู อีกเช่นเพลงเดียนลาวแพน เพลงเดียนนารายณ์แปลงรูป สามชั้น เพลงเดียนสุดสงวนสามชั้น เพลงเดียนกราวใน สองชั้น และ ชั้นเดียว เพลงเดียนดอกไม้ไพร สามชั้น เพลงเดียนอาหนู 5 ลูก

บรรณานุกรม

- จุฑาพรรธ (จามจุรี) ผดุงชีวิต. (2551). **วัฒนธรรม การสื่อสารและอัตลักษณ์**. กรุงเทพฯ: บริษัท แอคทีฟพริ้นท์ จำกัด.
- มนตรี ตราโมท. (2507). **ดุริยางคศาสตร์ไทย**. (คำบรรยาย). กรมศิลปากร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์.
- มนตรี ตราโมท. (2538). **ดุริยสาส์น**. เอกสารแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายมนตรี ตราโมท. ณ เมรุ หน้าพลับพลา
อิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2556). **ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย**. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- สุกรี เจริญสุข. (2557). **คู่มือครุดนตรี ครุดนตรี ปลุกดอกไม้ในดวงใจ**. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล:
หยินหยาง การพิมพ์.